

AM2023.08.11H

Sermersooq Kredsrets BESLUTNING

Dato: 24. november 2022

Rettens sagsnr.: 1026/2022

Politiets sagsnr.: 5505-97431-00113-01

Anklagemyndigheden mod *Tiltalte*, født december 1960

Der har medvirket domsmænd ved behandlingen af denne sag.

Sagens baggrund

Tiltalte er ved dom af 17. januar 2003 afsagt af Nuuk Kredsret blevet idømt tidsubestemt anbringelse i en psykiatrisk ledet anstalt under Kriminalforsorgen i Danmark. Dommen blev efterfølgende stadfæstet den 9. april 2003 af Grønlands Landsret.

Dommen, herunder foranstaltningen, blev senest opretholdt ved Sermersooq Kredsrets beslutning af 12. april 2021.

Påstande

Anklagemyndigheden har fremsat påstand om opretholdelse af foranstaltningen.

Tiltalte har fremsat påstand om prøveløsladelse med en prøvetid på 5 år med vilkår om at *Tiltalte* under prøvetiden, efter Kriminalforsorgens nærmere bestemmelser skal følge anvisninger vedrørende bolig, ophold og arbejde, ligesom han skal deltage i misbrugsbehandling mod alkohol og euforiserende stoffer, såfremt Kriminalforsorgen finder dette fornødent.

Sagens oplysninger

Forklaringer

Der er under sagen afgivet forklaringer af *Tiltalte*, og bistandsværgen *Bistandsværgen*.

Domfældte *Tiltalte* og bistandsværgen *Bistandsværgen* har begge afgivet forklaring den 24. november 2022. Forklaringerne er refereret i retsbogen af samme dato.

Dokumenter

Af udtalelse af 4. april 2022 fra Kriminalforsorgen vedrørende *Tiltalte*, udarbejdet af overlæge *Vidne1* og psykolog *Vidne2*, fremgår blandt andet følgende:

"...

Om forløbet siden, kan følgende berettes:

Beskæftigelse og afdelingsplacering:

Anbragte har gennem ca. et år været placeret på Fængselsafdeling1, men er netop flyttet i den personalefri afdeling Fængselsafdeling2. Han trives godt og passer sine ting. Han deltager i aktiviteterne på de fleste områder i Fængselt, det være sig gårdtur, kirke og andre fællesaktiviteter. Han er også social på afdelingen. Ind imellem spiser han og spiller spil med andre på afdelingen.

Fra arbejdspladsen beskrives følgende:

"Anbragte har arbejdet på Bogbinderiet, siden han kom ud af behandling på Fængselsafdeling3. Han er stabil og møder altid til tiden. og han fungerer fint på værkstedet, og er god til at løse de opgaver han får. Han har det bedst, hvis der er noget at lave. Arbejdspladsen er glade for at have anbragte på værkstedet, og han fungerer fint med de andre indsatte."

Udredning og behandling:

Anbragte har gennemført døgnbehandling i fængslets misbrugsafdeling i januar til oktober 2019. Herefter har han i vinter/forår 2020 været i et kortere regelmæssigt samtaleforløb hos psykolog, hvilket ligeledes er vurderet med positivt udbytte bl.a. ved at anbragte har fået indsigt i, hvilke situationer der for anbragte kan være belastende ift. tilbagefald til misbrug og voldelig adfærd. Det er på baggrund af den positive adfærd og indstilling, man observerer hos anbragte efter endt misbrugsbehandling og misbrugsfrihed vurderingen, at misbrug spiller en helt afgørende rolle for hans risiko for voldelig og 1 eller anden uhensigtsmæssig adfærd. Det blev efter endt misbrugsbehandling vurderet, at han fortsat har brug for at arbejde med de nære relationer, f.eks. via Dialog mod vold.

Anbragte har siden sidste foranstaltningsændringskrivelse gennemført Voldsforebyggende Program (VFP) i perioden fra den 25. august til den 22 december 2021, hvor behandleren skriver følgende:

"Anbragte havde allerede inden deltagelse i VFP haft vilje til en fremtidig prosocial/ikke kriminel livsstil og fremtid. Viljen og evnen til at have og vedligeholde en prosocial fremtid er øget via programmet, og han virker fastbesluttet på dette. Recidivrisikoen ses generelt mindsket, bl.a. pga. prosocial håndtering i konkrete risikosituationer under forløbet, eget prosociale selvbillede og værdier, samt den generelle positive indstilling og motivation under deltagelsen i VFP programmet. VFP vedligeholdelsesprogram ca. 1 gang pr. måned vil kunne støtte anbragtes gode udvikling og bør være en del af den fremtidige afsoningsplan. Anbragte er positivt indstillet over for dette."

Efter afslutning af VFP forløb har anbragte ikke genoptaget forløb hos afdelingens psykolog. Han er god til at henvende sig til betjentene, når der er noget, der er svært for ham med medindsatte eller med hans kæreste. Forholdet til kæresten er ustabil, og de har været fra hinanden og har fundet sammen igen flere gange. Inden kæresten i august 2021 blev flyttet fra Fængselt til Fængsel2, var der er del konflikter mellem dem, hvilket hos anbragte førte til ustabilitet med deraf følgende øgede konflikter med medindsatte, og det er tydeligt, at anbragte er blevet mere stabil, efter at kæresten er flyttet. De har ifølge anbragte planer om at flytte sammen, når de begge er løsladt.

Socialt:

Anbragte fik i 2021 syv besøg af sin Røde Kors besøgsven og ingen besøg af sin bistandsværge. Anbragte har en kusine og en søster, begge bosat i Jylland, og han har herudover en fætter i Odense, som han har kontakt med. Anbragte ringer meget sjældent fra kontoret, men har syv numre tilknyttet sin IP-telefoni. Han deltager i forskellige fritidsaktiviteter; såsom Alpha, diverse sportsaktiviteter, kirkelige arrangementer, og han går dagligt på gårdtur, ligesom han deltager i den grønlandske fællesspisning. Indsatte er fortsat kæresten med sin ekskone, og han forventer fortsat, at de skal giftes igen.

Udgange:

I 2021 afviklede anbragte kun fire udgange bl.a. grundet Covid-19 nedlukning, han har afviklet en enkelt udgang i 2022, og de er alle forløbet uproblematisk. En udgang gik til fætteren i Odense, og resten var kulturudgange. Anbragte har afviklet udgang med to ledsagere. Anbragte er i 2017 forsøgt opstartet med uledsagede udgange til AA-møder, idet dette også på daværende tidspunkt vurderedes at udgøre et vigtigt punkt i et længere udslusningsforløb. Anbragte var imidlertid ikke i stand til at leve op til kravet om at være misbrugsfri, og denne tilladelse blev derfor tilbagekaldt.

Anbragtes sag er den 2. marts 2022 drøftet på Fællesmøde med deltagelse af områdekontoret. Det blev på mødet besluttet, at anbragte overgår til kun at være ledsaget af en enkelt fængselsbetjent. Udgang skat primært afvikles til søsteren, Person1, Adresse1, men kan undtagelsesvist afvikles som kulturudgange.

Det indstilles, at anbragte får tilladelse til uledsagede udgange til AA-møder i By1 hver 14. dag. Dette træffes der afgørelse om på møde med Direktoratet for Kriminalforsorgen og Rigsadvokaten den 18. maj 2022.

Konklusion:

Tiltalte har gennem de seneste år gennemgået en positiv udvikling. Han har haft en rolig og uproblematisk afsoning, og han har afsluttet misbrugsbehandling samt VFP-forløb vellykket. Tiltalte er ikke på nuværende tidspunkt påbegyndt et uledsaget udgangsforløb.

Spørgsmålet om foranstaltningsændring blev drøftet på Fællesmødet, og her er man enige om, at man ikke på nuværende tidspunkt kan anbefale ændringer i den idømte foranstaltning. Der lægges vægt på at Tiltalte ikke er påbegyndt uledsaget udgangsforløb og der påhviler forsat et længere udslusningsforløb før man med sikkerhed kan udtale sig om, at der ikke vil være en risiko for fornyet kriminalitet ved prøveløsladelse.

..."

Af supplerende udtalelse af 21. november 2022 fra Kriminalforsorgen vedrørende Tiltalte, udarbejdet af overlæge Vidne1 og psykolog Vidne2, Fængsels1, fremgår blandt andet følgende:

”...

Tiltalte er fortsat placeret i den personalefri afdeling, Fængselsafdeling2, hvor han fungerer fint. Han har generelt en rolig og problemfri afsoning, hvor han passer sine ting og ikke giver anledning til konflikter eller andet.

Følgende afgørelse blev truffet på seneste Rigsadvokatmøde:

”På mødet med Rigsadvokaten den 18. maj 2022 blev det besluttet, at Tiltalte meddeles tilladelse til at afvikle uledsagede udgange til AA-møder i By1 hver 14. dage i medfør af udgangsbekendtgørelsens 5 31, stk. 1, nr. 4. Udgangene til AA-møder skal afvikles på følgende vilkår:

- at han under udgang ikke indtager eller skaffer sig euforiserende stoffer, receptpligtig medicin eller codeinholdige håndkøbspræparater, udover hvad der md være ordineret ham af en læge, og at han før og efter udgang afgiver en urinprøve,
- at han ikke indtager alkohol under udgangen og overholder den lægeligt godkendte behandling mod misbrug af alkohol, og at han på personalets forlangende lader sig alkoholteste,
- at han ikke opsøger eller kontakter forurettede i den sag, hvori han er dømt, samt at han ikke indfinder sig på gerningsstedet, og
- at han under udgangen ikke forlader udgangsadressen, udover hvad der følger af rejseplanen. De første gange skal udgangene afvikles med en ledsager (pædagogisk assistent).

Det blev derudover besluttet, at der skal udarbejdes en ny indstilling vedrørende spørgsmålet om gradvis optrapning af uledsaget dagudgang, idet det skal afklares om hvordan udgang til søster skal afvikles og om der evt. skal afvikles kulturudgange. spørgsmålet vil blive behandlet på skriftligt grundlag. Der vurderes ikke at være grundlag for at rejse sag om foranstaltningsændring på nuværende tidspunkt.”

Tiltalte har gennem de seneste år gennemgået en positiv udvikling. Han har haft en rolig og uproblematisk afsoning, og han har afsluttet misbrugsbehandling samt VFP-forløb vellykket. Tiltalte er påbegyndt et uledsaget udgangsforløb tit AA-møder hver 14. dag, hvilket ligeledes forløber uproblematisk.

...”

Retten begrundelse og afgørelse

Retten bemærker at det fremgår af sagens oplysninger, at domfældte har udviklet sig positivt.

Tiltalte blev ved Nuuk kredsrets dom af 17. januar 2003, senere stadfæstet af Grønlands Landsret den 9. april 2003, fundet skyldig i 4 forhold om vold. Han er ikke siden ved dom foranstaltet for yderligere kriminalitet. Det er under sagen blevet oplyst, at udslusningsforløbet gradvist blev påbegyndt i 2017 med ledsagede udgange, som senere skulle øges til uledsagede udgange til AA-møder, men er blevet forsinket undervejs som følge af corona-pandemien, men er siden påbegyndt igen.

Efter en samlet vurdering af oplysningerne om *Tiltaltes* personlige forhold, herunder hans forklaring for retten, sammenholdt med de fremlagte oplysninger finder retten, at der nu ikke længere er grundlag for at opretholde foranstaltningen og der skal ske løsladelse på prøve med en prøvetid på 5 år, jf. kriminallovens § 159, stk. 2, jf. § 162, stk. 1 og stk. 2 på vilkår om at *Tiltalte* under prøvetiden, efter Kriminalforsorgens nærmere bestemmelser skal følge anvisninger vedrørende bolig, ophold og arbejde, ligesom han skal deltage i misbrugsbehandling mod alkohol og euforiserende stoffer, såfremt Kriminalforsorgen finder dette nødvendigt. Efter retsplejelovens § 480, stk. 1 betaler statskassen sagens omkostninger.

Thi bestemmes:

Den foranstaltning, som *Tiltalte* blev idømt ved Grønlands Landsrets dom af 9. april 2003 ændres således, at *Tiltalte* løslades på prøve med en prøvetid på 5 år.

Statskassen skal betale sagens omkostninger.

.....

Grønlands Landsrets BESLUTNING

Dato: 18. januar 2023

Retten sagsnr.: K 275/22

Anklagemyndigheden mod *Tiltalte*, født december 1960, (advokat Wilhelm Dickmeiss)

Sermersooq Kredsret afsagde beslutning i 1. instans den 24. november 2022 (kredsrettens sagl.nr. KS-SER-1026-2022).

Sagen har været behandlet med domsmænd.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om, at Grønlands Landsrets dom af 9. april 2003 opretholdes.

Tiltalte har nedlagt påstand om stadfæstelse af kredsrettens beslutning.

Foranstaltning

Tiltalte er ved Nuuk Kredsrets dom af 17. januar 2003 idømt tidsubestemt anbringelse i en psykiatrisk ledet anstalt under Kriminalforsorgen i Danmark. Dommen er stadfæstet den 9. april 2003 af Grønlands Landsret.

Grønlands Landsrets dom er opretholdt uændret, senest ved Sermersooq Kredsrets beslutning af 12. april 2021.

Ved den kærede beslutning af 24. november 2022 bestemte Sermersooq Kredsret, at *Tiltalte* skulle prøveløslades med en prøvetid på 5 år, på vilkår af, at han i prøvetiden:

- Overholder kriminalforsorgens bestemmelser med hensyn til opholdssted og arbejde
- Efter bestemmelse af kriminalforsorgen tager ophold i dertil egnet hjem eller institution
- Efter bestemmelse af kriminalforsorgen undergiver sig afvænningsbehandling for misbrug af alkohol og euforiserende stoffer

Forklaringer

Tiltalte har supplerende forklaret, at der ikke er sket ændringer, siden han var i kredsretten den 24. november 2022. Der er ingen, der har talt med ham om, hvor han skal bo, hvis han bliver prøveløsladt. Han står på en venteliste til en bolig i et boligselskab. Han vil gerne prøve at bo på en af kriminalforsorgens pensioner, men de har endnu ikke talt om, hvilken pension han kan bo på. Han går stadig til AA møder på uledsagede udgange. Han nyder at være på de uledsagede udgange, som varer to timer ad gangen. Alle udgange er gået godt. Siden kredsrettens beslutning har han haft to ledsagede udgange med to betjente som ledsagere hver gang. Han har blandt andet været på medicinsk museum. Når han besøger sin søster, er han på udgang i ca. 12 timer. Det er meningen, at han skal besøge sin

søster på en uledsaget udgang, men han ved ikke, hvornår den kan gennemføres. Han passer stadig sit arbejde som bogbinder, og han vil gerne fortsætte med at arbejde som bogbinder. Han ved godt, at hvis han drikker alkohol eller ryger hash, så kommer han i fængsel igen. Han vil samarbejde med Kriminalforsorgen, hvis han bliver løsladt.

Landsrettens begrundelse og resultat:

Det fremgår af sagens oplysninger, at *Tiltaltes* 20 årige afsoning er forløbet problemfrit, og at han siden 2019 har gennemført succesfulde behandlings- og efterbehandlingsforløb mod misbrug af alkohol, således at han i en årrække har afholdt sig fra misbrug, ligesom han med et godt resultat har deltaget i et voldsforebyggende program. Det fremgår endvidere af de seneste udtalelser fra *Fængselli*, at han har opnået gradvis øget frihed i afsoningsforholdene, således at han siden foråret 2022 har boet på en personalefri afdeling og har haft uledsagede udgange i 2 timer, hver anden uge.

Herefter, og da det fremgår af udtalelsen af 4. april 2022 fra *Fængselli*, at misbrug af alkohol spiller en helt afgørende rolle for recidivrisikoen, finder landsretten, at det efter oplysningerne om *Tiltaltes* personlige udvikling de seneste år må anses for usikkert, om han stadig frembyder en sådan nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, at opretholdelse af forvaringsdommen kan anses for nødvendig.

Uanset, at det havde været hensigtsmæssigt, at Kriminalforsorgen tidligere havde fulgt op på deres beslutning af 18. maj 2022 om gradvis optrapning af uledsaget dagudgang, finder landsretten, at det er forsvarligt at stadfæste kredsrettens beslutning om prøveløsladelse på de angivne vilkår med det yderligere vilkår, at *Tiltalte* i prøveløsladelsesperioden skal afholde sig fra at indtage alkohol, jf. kriminallovens § 136, nr. 2.

Herefter stadfæstes kredsrettens beslutning med den anførte tilføjelse.

Thi kendes for ret:

Kredsrettens beslutning stadfæstes med den tilføjelse, at *Tiltalte* i prøveløsladelsesperioden skal afholde sig fra at indtage alkohol.

Statskassen betaler sagens omkostninger.

.....

Højesterets KENDELSE

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Jens Peter Christensen, Jan Schans Christensen og Jørgen Steen Sørensen.

Dato: 11. august 2023

Rettens sagsnr.: 25/2023

Anklagemyndigheden mod *Tiltalte*, (advokat Vilhelm Dickmeiss, beskikket)

I tidligere instanser er truffet beslutning af Sermersooq Kredsret den 24. november 2022 (KSSER-1026/2022) og af Grønlands Landsret den 18. januar 2023 (K 275/22).

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om ændring af Grønlands Landsrets beslutning, således at *Tiltalte* ikke prøveløslades på nuværende tidspunkt.

Tiltalte har påstået stadfæstelse.

Sagsfremstilling

Tiltalte blev ved Grønlands Landsrets dom af 9. april 2003 idømt tidsubestemt anbringelse i en psykiatrisk ledet anstalt under Kriminalforsorgen i Danmark (forvaring) for fire tilfælde af vold. De fire voldsforhold blev begået i perioden maj 2001 til maj 2002. *Tiltalte* afsonede forud herfor indtil 15. april 2001 en anstaltsdom på 1 år og 3 måneder for vold, voldtægt og tyveri. *Tiltalte* er desuden tidligere idømt en anstaltsdom på 2 år i 1986 for bl.a. voldtægt, vold og trusler, og en anstaltsdom på 6 måneder i 1997 for voldtægt og vold.

Ved Grønlands Landsrets valg af foranstaltning blev der bl.a. lagt vægt på Retslægerådets erklæring af 16. december 2002, hvoraf fremgår bl.a.:

” ...

Ved den aktuelle observation findes Tiltalte karakterafvigende, idet han lægger ansvar og skyld ud i omgivelserne. Dertil er han selvoptaget, uden evne til at indleve sig i andre personers følelser og uden forståelse for, at han i alkoholpåvirket tilstand kan udvise en sådan affektlabil og affektexplosiv adfærd, at han kan være til fare for andre mennesker.

Retslægerådet finder herefter, at der foreligger en ikke ubetydelig risiko for fremtidig ligeartet personfarlig kriminalitet. Hvis han findes skyldig skal Retslægerådet, jf. kriminallovens § 102, stk. 3, anbefale dom til anbringelse på ubestemt tid i en psykiatrisk ledet anstalt under Kriminalforsorgen i Danmark.

... ”

Der har i tiden fra dommen af 9. april 2003 og frem til den seneste opretholdelse af forvaringen været en række tilfælde af tilbagefald til misbrug og voldelig adfærd, der bl.a. har resulteret i disciplinære sanktioner og politianmeldelse af *Tiltalte*.

Forvaringen blev senest opretholdt ved Sermersooq Kredsrets beslutning af 12. april 2021.

I forbindelse med den aktuelle prøvelse af foranstaltningen tog Sermersooq Kredsret den 24. november 2022 stilling til, om forvaringsdommen skulle ændres eller ophæves. Til brug for kredsrettens vurdering blev indhentet en udtalelse af 4. april 2022 fra *Fængselt*, hvoraf fremgår bl.a.:

” ...

Anbragte har gennem ca. et år været placeret på Fængselsafdeling 1, men er netop flyttet i den personalefri afdeling Fængselsafdeling 2. Han trives godt og passer sine ting. Han deltager i aktiviteterne på de fleste områder i Fængselt, det være sig gårdtur, kirke og andre fællesaktiviteter. Han er også social på afdelingen. Indimellem spiser han og spiller spil med andre på afdelingen.

...

Udredning og behandling:

Anbragte har gennemført døgnbehandling i fængslets misbrugsafdeling i januar til oktober 2019.

...

Det er på baggrund af den positive adfærd og indstilling, man observerer hos anbragte efter endt misbrugsbehandling og misbrugsfrihed, vurderingen, at misbrug spiller en helt afgørende rolle for hans risiko for voldelig og/eller anden uhensigtsmæssig adfærd. Det blev efter endt misbrugsbehandling vurderet, at han fortsat har brug for at arbejde med de nære relationer, f.eks. via Dialog mod vold. Anbragte har siden sidste foranstaltningsændringskrivelse gennemført Voldsforebyggende Program (VFP) ...

Efter afslutning af VFP forløb har anbragte ikke genoptaget forløb hos afdelingens psykolog. Han er god til at henvende sig til betjentene, når der er noget, der er svært for ham – med medindsatte eller med hans kæreste. Forholdet til kæresten af ustabilit, og de har været fra hinanden og har fundet sammen igen flere gange. Inden kæresten i august 2021 blev flyttet fra Fængsel1 til Fængsel2, var der en del konflikter mellem dem, hvilket hos anbragte førte til ustabilitet med deraf følgende øgede konflikter med medindsatte, og det er tydeligt, at anbragte er blevet mere stabil, efter at kæresten er flyttet. De har ifølge anbragte planer om at flytte sammen, når de begge er løsladt.

...

Udgange:

I 2021 afviklede anbragte kun fire udgange bl.a. grundet Covid-19 nedlukning, han har afviklet en enkelt udgang i 2022, og de er alle forløbet uproblematisk. Én udgang gik til fætter i Odense, og resten var kulturudgange. Anbragte har afviklet udgang med to ledsagere. Anbragte er i 2017 forsøgt opstartet med uledsagede udgange til AA-møder, idet dette også på daværende tidspunkt vurderedes at udgøre et vigtigt punkt i et længere udslusningsforløb. Anbragte var imidlertid ikke i stand til at leve op til kravet om at være misbrugsfri, og denne tilladelse blev derfor tilbagekaldt.

Anbragtes sag er den 2. marts 2022 drøftet på Fællesmøde med deltagelse af områdekontoret. Det blev på mødet besluttet, at anbragte overgår til kun at være ledsaget af en enkelt fængselsbetjent. Udgang skal primært afvikles til søsteren ..., men kan undtagelsesvist afvikles som kulturudgange. Det indstilles, at anbragte får tilladelse til uledsagede udgange til AA-møder i By1 hver 14. dag. Dette træffes der afgørelse om på møde med Direktoratet for Kriminalforsorgen og Rigsadvokaten den 18. maj 2022.

Konklusion

Tiltalte har gennem de seneste år gennemgået en positiv udvikling. Han har haft en rolig og uproblematisk afsoning, og han har afsluttet misbrugsbehandling samt VFP-forløb vellykket. Tiltalte er ikke på nuværende tidspunkt påbegyndt et uledsaget udgangsforløb.

Spørgsmålet om foranstaltningsændring blev drøftet på Fællesmødet, og her er man enige om, at man ikke på nuværende tidspunkt kan anbefale ændringer i den idømte foranstaltning. Der lægges vægt på at Tiltalte ikke er påbegyndt uledsaget udgangsforløb og der påhviler forsat et længere udslusningsforløb før man med sikkerhed kan udtale sig om, at der ikke vil være en risiko for fornyet kriminalitet ved prøveløsladelse.

...”

Den 21. november 2022 afgav *Fængsel1* en supplerende udtalelse. Af udtalelsen fremgår bl.a., at den 18. maj 2022 blev besluttet at meddele *Tiltalte* tilladelse til under vilkår at afvikle uledsagede

udgange til AA-møder hver 14. dag, og at *Tiltalte* var påbegyndt sådanne uledsagede udgange, som forløb uproblematisk. Om den nævnte beslutning fremgår yderligere bl.a.:

” ...

Det blev derudover besluttet, at der skal udarbejdes en ny indstilling vedrørende spørgsmålet om gradvis optrapning af uledsaget dagudgang, idet det skal afklares om hvordan udgang til søster skal afvikles og om der evt. skal afvikles kulturudgange.

Spørgsmålet vil blive behandlet på skriftligt grundlag. Der vurderes ikke at være grundlag for at rejse sag om foranstaltningsændring på nuværende tidspunkt.

... ”

Sermersooq Kredsret besluttede den 24. november 2022, at *Tiltalte* skulle prøveløslades med en prøvetid på 5 år. Af kredsrettens begrundelse fremgår bl.a.:

” ...

Retten bemærker at det fremgår af sagens oplysninger, at domfældte har udviklet sig positivt.

Tiltalte blev ved Nuuk kredsrets dom af 17. januar 2003, senere stadfæstet af Grønlands Landsret den 9. april 2003, fundet skyldig i 4 forhold om vold. Han er ikke siden ved dom foranstaltet for yderligere kriminalitet. Det er under sagen blevet oplyst, at udslusningsforløbet gradvist blev påbegyndt i 2017 med ledsagede udgange, som senere skulle øges til uledsagede udgange til AA-møder, men er blevet forsinket undervejs som følge af corona-pandemien, men er siden påbegyndt igen.

Efter en samlet vurdering af oplysningerne om Tiltaltes personlige forhold, herunder hans forklaring for retten, sammenholdt med de fremlagte oplysninger finder retten, at der nu ikke længere er grundlag for at opretholde foranstaltningen og der skal ske løsladelse på prøve med en prøvetid på 5 år, jf. kriminallovens § 159, stk. 2, jf. § 162, stk. 1 og stk. 2 på vilkår om at Tiltalte under prøvetiden, efter Kriminalforsorgens nærmere bestemmelser skal følge anvisninger vedrørende bolig, ophold og arbejde, ligesom han skal deltage i misbrugsbehandling mod alkohol og euforiserende stoffer, såfremt Kriminalforsorgen finder dette nødvendigt.

... ”

Grønlands Landsret stadfæstede den 18. januar 2023 kredsrettens beslutning. Af landsrettens begrundelse fremgår bl.a.:

” ...

Det fremgår af sagens oplysninger, at Tiltaltes 20-årige afsoning er forløbet problemfrit, og at han siden 2019 har gennemført succesfulde behandlings og efterbehandlingsforløb mod misbrug af alkohol, således at han i en årrække har afholdt sig fra misbrug, ligesom han med et godt resultat har deltaget i et voldsforebyggende program. Det fremgår endvidere af de seneste udtalelser fra Fængselli, at han har opnået gradvis øget frihed i afsoningsforholdene, således at han siden foråret 2022 har boet på en personalefri afdeling og har haft uledsagede udgange i 2 timer, hver anden uge.

Herefter, og da det fremgår af udtalelsen af 4. april 2022 fra Fængselli, at misbrug af alkohol spiller en helt afgørende rolle for recidivrisikoen, finder landsretten, at det efter oplysningerne om Tiltaltes personlige udvikling de seneste år må anses for usikkert, om han stadig frembyder en

sådan nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, at opretholdelse af forvaringsdommen kan anses for nødvendig.

Uanset, at det havde været hensigtsmæssigt, at Kriminalforsorgen tidligere havde fulgt op på deres beslutning af 18. maj 2022 om gradvis optrapning af uledsaget dagudgang, finder landsretten, at det er forsvarligt at stadfæste kredsrettens beslutning om prøveløsladelse på de angivne vilkår med det yderligere vilkår, at Tiltalte i prøveløsladelsesperioden skal afholde sig fra at indtage alkohol, jf. kriminallovens § 136, nr. 2.

...”

Til brug for Højesterets behandling af sagen har Rigsadvokaten indhentet en fornyet udtalelse fra *Fængselli* af 18. april 2023, hvoraf fremgår bl.a.:

” ...

Tiltalte har gennem de seneste år gennemgået en positiv udvikling. Han har haft en rolig og uproblematisk afsoning, og han har afsluttet misbrugsbehandling, VFP-forløb samt samtaleforløb hos psykolog vellykket. Tiltalte er i august 2022 påbegyndt et uledsaget udgangsforløb med udgange til AA-møder hver 14. dag, og disse forløber uden problemer, ligesom hans ledsagede udgange er uproblematisk.

*Spørgsmålet om foranstaltningsændring er blevet drøftet tværfagligt med behandlere, jurister, uniformeret personale og uniformeret ledelse, og her er man enige om, at man ikke på nuværende tidspunkt kan anbefale prøveløsladelse. Der lægges vægt på, at Tiltalte kun siden august 2022 har været i et uledsaget udgangsforløb, og at dette forløb er stramt struktureret for ham og med udgange af få timers varighed. Derfor påhviler der fortsat et længere udslusningsforløb, herunder med afprøvning i langt friere rammer end dem, der er i *Fængselli*. Tiltalte bør således vurderes i et udslusningsfængsel på først fængsels- og senere pensionsvilkår, således at det afklares, hvordan han håndterer hverdagens uforudsigelige hændelser, overholder vilkår for uledsaget udgang og udstationering, før man med sikkerhed kan udtale sig om, hvorvidt der ikke vil være en risiko for fornyet kriminalitet ved prøveløsladelse.*

...”

Kæremålet er tillagt opsættende virkning for Højesteret.

Anbringender

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at Højesteret i flere afgørelser har fastslået, at der ved vurderingen af, om forvaring skal opretholdes, skal lægges vægt på, om det fortsat er nødvendigt at opretholde foranstaltningen under hensyn til fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed. Højesteret har i sin praksis krævet, at det positivt er fastslået, at den pågældende ikke frembyder fare for andre, således at der kræves et ”sikkert grundlag” for denne vurdering, jf. UfR 1980.877 H og UfR 2020.3389 H.

Der foreligger ikke et sådant tilstrækkeligt sikkert grundlag for at antage, at *Tiltalte* ikke længere frembyder fare, således at han kan prøveløslades, jf. kriminallovens § 162.

Han har siden 1976 været idømt foranstaltning flere gange, herunder for personfarlig kriminalitet i form af vold, voldtægt og trusler. Han blev løsladt den 15. april 2001, hvorefter han begik den aktuelle kriminalitet kort tid derefter fra den 26. maj 2001 og frem. Retslægerådet vurderede i 2002 bl.a., at han var karakterafvigende, til fare for andre, og at der forelå en ikke ubetydelig risiko for fremtidig ligesartet personfarlig kriminalitet. *Fængselli* har i udtalelser af 4. april 2022 og 21. november 2022

anbefalet, at der ikke sker ændringer i foranstaltningen på nuværende tidspunkt. Det er vurderingen, at der påhviler ham et længere udslusningsforløb, før man med sikkerhed kan vurdere eventuel risiko for ny kriminalitet.

Et udslusningsforløb består normalt af en ”trappe” af forskellige lempelser i afsoningen, hvor den forvarede gradvist afprøves under forskellige frihedsgrader. Det er helt sædvanligt, at de enkelte trin har en varighed af ca. 1 år under forudsætning af en fortsat uproblematisk afsoning. Et udslusningsforløb starter normalt med et antal enkeltstående ledsagede udgange over et par år. Dette sker, når den forvarede har afsonet en vis periode, hvor man har kunnet se den pågældende an. Efter afvikling af enkeltstående, ledsagede udgange vil den forvarede kunne overgå til regelmæssig udgang, startende med ledsaget udgang hver anden måned, herefter ledsaget udgang hver måned og efterfølgende overgang til et uledsaget udgangsforløb, hvor længden og varigheden af udgangene gradvist øges. Herefter vil den forvarede kunne udstationeres til en af Kriminalforsorgens pensioner på fængselsvilkår (svarende til frihedsgrader i et åbent fængsel) og herefter på pensionsvilkår (svarende til ”natfængsel”), efterfulgt af udstationering til egen bolig. Derefter kan spørgsmålet om prøveudskrivning – og til sidst ophævelse – normalt rejses.

Uanset den positive udvikling, som *Tiltalte* har gennemgået de seneste år, har han kun siden august 2022 været i et uledsaget udgangsforløb, som er stramt struktureret for ham og med udgange af kun få timers varighed. Der udestår derfor stadig et længere udslusningsforløb, herunder med afprøvning i langt friere rammer end dem, der er i fængslet, hvor det bør afklares, hvordan han håndterer hverdagens uforudsigelige hændelser. Først derefter kan man med sikkerhed udtale sig om, hvorvidt der er risiko for fornyet kriminalitet ved prøveløsladelse.

Landsretten har i den foreliggende sag vendt farevurderingen ”på hovedet” og ikke (positivt) fastslået, at faren nu er ophørt, men i stedet (negativt) vurderet det som usikkert, om faren stadig er til stede. En sådan retsanvendelse er ikke i overensstemmelse med kriminallovens § 161 og § 162 eller Højesterets praksis og strider mod de grundlæggende sikkerhedshensyn, der ligger bag reglerne om forvaring.

Dertil kommer, at der ud fra de foreliggende oplysninger er risiko for ny ligeartet kriminalitet, når de sammenholdes med de alvorlige voldsforhold, som *Tiltalte* er dømt for i 2003, begået mod hans daværende samlever. Af *Fængsels*s udtalelse af 4. april 2022 fremgår således, at forholdet mellem ham og hans kæreste beskrives som ustabil, at der, inden hun flyttede til et andet fængsel, havde været en del konflikter mellem dem, hvilket førte til ustabilitet og øgede konflikter med medindsatte, og at det er planen, at de skal flytte sammen, når de begge er løsladt. Det bemærkes i den forbindelse, at han igennem tiden har haft mange tilbagefald til misbrug samt udadreagerende adfærd over for andre indsatte, herunder voldelige episoder, der har givet anledning til disciplinære sanktioner, tilbagekaldelse af og afslag på tilladelse til udgang mv. samt politianmeldelse. Det fremgår også, at han i 2018 truede sin kæreste med at slå hende ihjel.

Efter Højesterets praksis skal en forvaring ikke ophæves eller ændres, alene fordi forvaringen har varet i mere end 20 år, eller fordi den tidsmæssige udstrækning klart overstiger den tidsbestemte foranstaltning, som han ellers ville være idømt.

Da han endnu ikke har gennemført det udslusningsforløb, der er nødvendigt for at vurdere risikoen for ny kriminalitet, vil opretholdelse af forvaringen ikke være uproportional. Det ville efter forarbejderne stride imod principperne bag straffelovens § 16 (kriminallovens § 156) at kræve proportionalitet mellem den begåede kriminalitet og foranstaltningens art og længde.

Hertil kommer, at det i det væsentlige beror på *Tiltaltes* egne forhold, at han ikke er nået længere i afsoningen, idet han har haft gentagne tilbagefald til misbrug og andre disciplinære forhold, der har nødvendiggjort tilbagekaldelse af og afslag på tilladelse til udgange og besøgsrejser til Grønland. Det bemærkes i den forbindelse, at en grønlandsk forvaringsdom gennemsnitligt medfører anbringelse i anstalt i omkring 20 år.

Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 er ikke til hinder for en fortsat opretholdelse af foranstaltningen. *Tiltalte* er undergivet forvaring for at forebygge forbrydelse, og henset til den fare, han fortsat vurderes at udgøre, vil en opretholdelse af foranstaltningen ikke være et uproportionalt indgreb efter artikel 8, stk. 2.

Tiltalte har ikke været afskåret fra at få regelmæssigt besøg af sin familie og opretholde et almindeligt familieliv. Han har haft kontakt, herunder telefonisk, til sin familie i form af en søster, fætter og kusine, ligesom han har haft regelmæssig udgang til at besøge sin søster.

Tiltalte har anført navnlig, at der ikke skal foreligge et positivt grundlag for, at han ikke frembyder en nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed for, at prøveløsladelse kan ske. Prøveløsladelse skal derimod ske, hvis der ikke længere er et sikkert grundlag for at fastslå, at han frembyder en sådan fare.

Der foreligger ikke længere et sådant sikkert grundlag. Det fremgår af udtalelserne fra *Fængselli*, at han siden 2019 har været i en positiv og uproblematisk udvikling. Han er på en personalefri afdeling, og alle hans udgange er foregået uproblematisk. Han har siden august 2022 været på uledsagede udgange hver 14. dag af 2 timers varighed til AA-møder. Han har efter alle udgange aflagt rene urinprøver.

Det grundlæggende princip om, at enhver rimelig tvivl skal komme den tiltalte til gode, finder også anvendelse ved afgørelsen af, om der skal ske prøveløsladelse af en forvaringsdømt. Det er anklagemyndigheden, der ud over enhver rimelig tvivl skal godtgøre, at han fortsat frembyder en nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, og dette er ikke godtgjort. Det forhold, at han ikke har gennemført et sædvanligt udslusningsforløb, kan ikke i sig selv begrunde, at prøveløsladelse ikke kan ske.

Der foreligger ingen ny risikovurdering, nyere udtalelser, nyere lægelige oplysninger eller ny mentalundersøgelse, der udtaler, at han på nuværende tidspunkt fortsat frembyder en nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed. Tværtimod.

Det er ikke længere proportionalt at opretholde forvaringsdommen uændret i forhold til længden af den tid, forvaringsdommen har været opretholdt, sammenholdt med den risiko, der er ved en prøveløsladelse. Han har været forvaringsdømt i mere end 20 år, men den kriminalitet, der ligger til grund herfor, ville i 2003 have udløst en anbringelse i anstalt på maksimalt 2-3 år. Der er endvidere ikke fremlagt dokumentation for, at der vil være en egentlig risiko for ny kriminalitet. Han har under sin afsoning gennemført og draget nytte af kurser i vredeshåndtering og har gået i misbrugsbehandling. Han er ikke længere i misbrug og har efter alle udgange aflagt rene urinprøver og demonstreret, at han ved uledsagede udgange ikke falder tilbage i misbrug. Der skal ved proportionalitetsvurderingen endvidere lægges vægt på, at han er grønlander og siden 2003 ufrivilligt har været anbragt i Danmark. Som følge heraf er han blevet berøvet sit kulturelle og sproglige ophav, hvilket har været meget indgribende og belastende.

Der kan i den forbindelse ikke lægges særlig vægt på, at han ikke har gennemført et sædvanligt udslusningsforløb på nuværende tidspunkt, idet et udslusningsforløb for danske forvaringsdømte ikke uden videre kan overføres på grønlandske forvaringsdømte, der skal tilbage til et andet samfund end det danske.

Endelig vil en uændret opretholdelse af forvaringsdommen udgøre en krænkelse af den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, idet dette vil savne den fornødne proportionalitet og udgøre en krænkelse af hans ret til privat- og familieliv. Det skal i den forbindelse tillægges særlig vægt, at han er fra Grønland og i mere end 20 år ufrivilligt har været afskåret fra at kunne få regelmæssige besøg af sin familie og derved opretholde et almindeligt familieliv. Derudover har han i mere end 20 år

ikke kunne udøve et privatliv i det land, hvor han er opvokset og har sin kulturelle og sproglige baggrund.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår, om der skal ske prøveløsladelse af *Tiltalte*, som ved Grønlands Landsrets dom af 9. april 2003 blev idømt en forvaringsdom efter kriminallovens § 161. Forvaringen er senest opretholdt ved Sermersooq Kredsrets beslutning af 12. april 2021.

Det er en betingelse for at anvende forvaring efter kriminallovens § 161, stk. 1, bl.a., at det må antages, at den pågældende frembyder nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, og at anvendelse af forvaring er nødvendig for at forebygge denne fare. Efter kriminallovens § 162, stk. 1, finder lovens § 149, stk. 2-4, anvendelse ved rettens afgørelse om løsladelse fra forvaring på prøve. Det fremgår i den forbindelse af § 162, stk. 4, at det påhviler anklagemyndigheden at påse, at en dom til forvaring ikke opretholdes i længere tid end nødvendigt. Det fremgår af § 149, stk. 2, bl.a., at løsladelse på prøve forudsætter, at den dømtes forhold ikke gør løsladelse utilrådelig.

Ved vurderingen af, om en forvaring idømt efter kriminallovens § 161, stk. 1, skal opretholdes, skal der lægges vægt på, om dette er nødvendigt under hensyn til fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, jf. herved Højesterets kendelse af 3. oktober 2019 (UfR 2020.17) om straffelovens § 70, der indeholder tilsvarende kriterium.

Det fremgår af en udtalelse af 18. april 2023 fra *Fængselli* indhentet for Højesteret bl.a., at det er fængslets vurdering, at *Tiltaltes* misbrug spiller en helt afgørende rolle for hans risiko for at udvise voldelig adfærd. Det fremgår endvidere, at *Tiltalte* gennem de seneste år har gennemgået en positiv udvikling, og at han siden august 2022 er påbegyndt et uledsaget udgangsforløb, men at dette forløb er stramt struktureret for ham og med udgange af få timers varighed. Det fremgår endvidere af udtalelsen, at *Tiltalte* bør vurderes i et udslusningsforløb på først fængsels- og senere pensionsvilkår, således at det afklares, hvordan han håndterer hverdagens uforudsigelige hændelser og overholder vilkår for uledsaget udgang og udstationering, før man med sikkerhed kan udtale sig om, hvorvidt der vil være en risiko for fornyet kriminalitet ved prøveløsladelse.

Efter de foreliggende oplysninger har det under de nuværende afsoningsforhold ikke været muligt med tilstrækkelig sikkerhed at vurdere, om *Tiltalte* fortsat er til fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed. Højesteret finder derfor og under hensyn til grovheden af den kriminalitet, han er dømt for, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at fortsat forvaring ikke er nødvendig for at forebygge den nævnte fare.

Tiltalte prøveløslades derfor ikke på nuværende tidspunkt. Det, som *Tiltalte* har anført om Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, kan ikke føre til et andet resultat.

Thi bestemmes:

Grønlands Landsrets beslutning ændres således, at *Tiltalte* ikke løslades på prøve.